

ਸੀ ਆਈ ਏ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਅਫੀਮ ਤੇ ਹੈਰੋਇਨ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਕਾਬੂ

ਜਗਰਾਉਂ (ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ)-ਪੁਲਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਆਈ ਏ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਨੌਵੀਂ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖ ਬੰਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਈ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਆੱਸ ਪੀ ਮਨੁੱਖੀ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਆੱਸ ਪੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡੀ ਐੱਸ ਪੀ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀ ਆਈ ਏ ਸਟਾਫ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਿੰਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡੀ ਐੱਸ ਆਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਖਬਰ ਦੀ ਤਿਲਕਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰਮੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬਾਗਵਾਲੀਆਂ ਸਟੋਰਾਂ ਤੇ ਅਫੀਮ ਲਿਆ ਕੇ ਜਗਰਾਉਂ ਏਰੀਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਆਈ ਏ ਸਟਾਫ਼ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅਫੀਮ ਵੇਚਣ

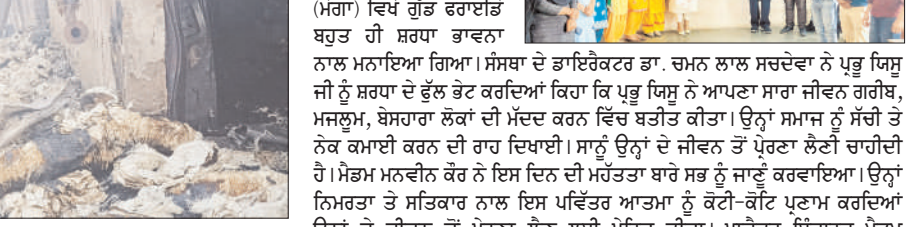
ਲਈ ਪਹਿਲਕਦਮੇ ਤੋਂ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਕਲੋਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ। ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਜਦ ਕਾਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 2 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀ ਐੱਸ ਆਈ ਚਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਬਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਗਰਾਉਂ ਤੋਂ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਨਹਿਰ ਕੋਲ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਸਾਈਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਾ ਨੌਜਵਾਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕਦਮ ਘਬਰਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਧਵਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੱਸਿਆ। ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 20 ਗ੍ਰਾਮ ਹੈਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭੀ ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪੈਰਾ ਟੀਐੱਮ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ੁਭਮ ਦੀ ਸ਼ਲਘਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ 'ਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਭਰੋਸਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ (ਸੰਜੀਵ ਵਰਤਮਾਨ)-ਭਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਕਸ਼ੀ ਸਾਹਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਮ ਨਗਰ ਦੇ ਪੈਰਾ ਟੈਬਲ ਟੈਨਿਸ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸ਼ੁਭਮ ਵਪਵਾ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਲਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ਼ੁਭਮ ਵਪਵਾ ਨੇ ਅਲਟੀਮੇਟ ਟੈਬਲ ਟੈਨਿਸ (ਯੂ.ਟੀ.ਟੀ.) ਪੈਰਾ ਟੈਬਲ ਟੈਨਿਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 2023-24 ਵਿੱਚ ਮਿਕਸਡ ਡਬਲਜ਼, ਪੁਲਸ ਡਬਲਜ਼ ਤੇ ਪੁਲਸ ਸਿੰਗਲ ਕਲਾਸ-3 ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਰਾ ਟੈਬਲ ਟੈਨਿਸ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਮਗੇ ਵੀ ਜਿੱਤੇ ਹਨ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਐੱਸ ਐੱਸ ਪੀ. ਅਮਨੀਤ ਕੋਠਲ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸ਼ੁਭਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ੁਭਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪੈਰਾ-ਨੈਸ਼ਨਲ-2024 ਵਿੱਚ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਭ-ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਸ਼ੁਭਮ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਦੇ ਪ੍ਰੋਬਲਮ ਵੀ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਦਿਵਿਆਂਗ ਵੱਧਾਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਥਾਂ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਵਿਆਂਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਈਕਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਭਮ ਨੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਧਾਗਾ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ

ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨਿਆਂ ਗਿਆ ਸਮਾਨ।

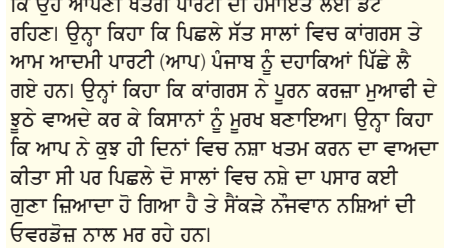
ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ (ਬੈਂਕੋ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਗਦੀਪ ਰਾਏ)-ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਖੁੱਮ ਖੁੱਮ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੜਕੇ ਧਾਗੇ ਦੀ ਵਿਨੀਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੁਨਾਲ ਅਰੋੜਾ ਤੇ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੜਕੇ 4 ਵਜੇ ਸਿੱਧੇ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਗਾਰਡ ਨੇ ਗੁਦਾਮ 'ਚ ਪ੍ਰੇਮਾਂ ਨਿਕਲਣ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਅੱਗ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ, ਸਮਰਾਲ, ਰੋਹਤਾ ਤੇ ਖੇਨਾ 'ਤੇ ਕਰੀਬ 11 ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਇਸ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ। ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਭਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਲ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਧਾਗਾ, ਰੂ ਦੀਆਂ ਗੋਟਾਂ ਤੇ ਗੁਦਾਮ ਦਾ ਸ਼ੱਫ਼ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਸ਼ਾਰਟ ਸਕਰਟ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ। ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਭਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

ਕਾਰਤਾਰਾਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਖਾਨੰਦ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਕਾ (ਰਾਜੀਵ ਗੋਇਲ)-ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਖਾਨੰਦ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਦੀ ਖਬਰ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ, ਤਿਉਂ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਾਨੰਦ ਵਾਲੋਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵਾਇਰਲ ਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਆਪਣਾ ਦੁਕਾਨ ਸਾਂਝਾ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ : ਘਨੌਰੀ

ਘਨੌਰੀ (ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਪਿੱਟੂ, ਬਿਨੀ ਗਰਗ)-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੋ. ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘਨੌਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ 'ਬਾਤੂ', 'ਖੂਨੀ ਪੰਜਾ' ਅਤੇ 'ਕਮਲ ਦਾ ਰੁੱਖ' ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫੌਜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆਧਾਰਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਲਈ ਡਟੇ ਰਹਿਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦਰਕਾਰੀ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਰਗ ਨੇ ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਬਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ ਦਾ ਪਸਾਰ ਕਰੀ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਿਵਾਡੇਜ਼ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੁੰਗੁਰ ਤੇ ਗਲਪੋਟੂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਰਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁਨੀਆਂ

ਬੁਢਲਾਡਾ (ਅਮੋਕ ਲਾਕੜਾ)-ਇੱਥੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰਨੇ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਦੁਆਹ ਤੇ ਪਾਲਤੂ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਅਗਿਆਨ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪੰਤੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਾਹਰ ਟੀਮਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਮਜਬੂਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਦਵਾਈਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਡੇਵਰਾ ਦੇ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਨੇ ਕਲਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਦੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਸ਼ੂ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੀੜਤ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੇ ਤੇ ਇਲਾਜ ਦਾ ਮੁਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਪਸ਼ੂ ਮਰ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮਾਫ਼ਵਾਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਕਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਸੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਲਾਕ ਆਗੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੰਗੂ ਸੋਹੀ ਰੂਪ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਇਲਾਜ ਦੀ ਗੱਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼

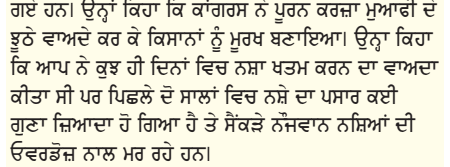
ਸ਼੍ਰੀ ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਪ੍ਰਮੋਦ ਭਾਰਦਵਾਜ਼)-ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਖਮਾਣੇ ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਕੱਤਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫ਼ਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿਕਾਇਤ 'ਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਲਾਇਟਿੰਗ ਉੱਚ ਜਾਣਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਆਮਨਾਤਾਂ ਖੋਕ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਖਾਦ ਦਾ ਸਟਾਕ ਸੋਲ ਕਰਕੇ 47,73,748 ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਉੱਚ ਜਾਣਾ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਣਾ ਖਮਾਣੇ ਵਿਖੇ ਆਪ 409 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵੇਨਸ਼ਨ ਆਫ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਬਾਣਾ ਖਮਾਣੇ ਦੇ ਐੱਸ ਐੱਚ ਓ. ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮੋਕ ਲਾਕੜਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡਿਵਾਈਡਰ ਦੇ ਅਪੁਰੇ ਪਏ ਕੰਮ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਧਰੀ (ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਪਿੱਟੂ, ਬਿਨੀ ਗਰਗ) - ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਪੂਰੀ ਦੀ ਬਤੌਰ ਵਿਧਾਇਕ ਕਰ ਰਹੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੂਰੀ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਟਰਾਈਟ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਡਿਵਾਈਡਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੀਤੇ ਡਰਾਈਵ ਇਸ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਾਲਕੋਰਟਲਾ ਚੌਕ ਤੋਂ ਸੰਗਰੂਰ ਬਾਈਪਾਸ ਤੱਕ ਸੜਕ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਕੇ ਡਿਵਾਈਡਰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਕੱਤਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਡਿਵਾਈਡਰ ਜਿੱਥੇ ਵਾਕੀ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਾਹ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਣਗੇ ਰਹੇ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਡਿਵਾਈਡਰ 'ਤੇ ਲਾਈਟਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪੋਲ ਪਿੱਲਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਭੇਡਭੇਡ ਦਾ ਮਲਬਾ ਉੱਚ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਦੋਹੀਆਂ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਡਿਵਾਈਡਰ ਦਾ ਕੰਮ ਸਮਾਂਬੱਧ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਭੇਡਭੇਡ ਦਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸਮਾਨ ਚੁਕਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ : ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ

ਮੋਗਾ (ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ)-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰੂਹੇ ਰਵਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਕਰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸੁਨੀਹਰਾ ਭਵਿੱਖ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਭੰਗੀਰੀਆਂ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦਿਹਾਜ਼ੇ ਪਾਣੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚੋਂ ਉਪਜਾ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੋਗਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਬਤਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੀ ਪੱਥਰ ਸੋਚ 'ਤੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਭੰਗੀਰੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਏਹੀ ਸੋਚ ਗੁਫ਼ਤਰ ਤਲਵੰਡੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਰਹੇ।

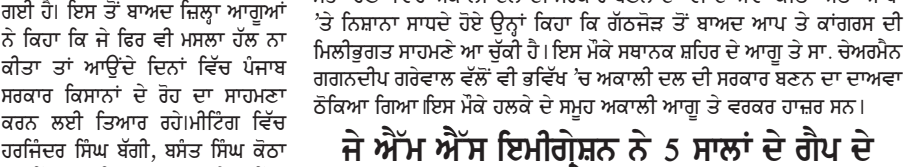
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਵੋਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਏਜੰਡਾ ਟਿੱਕ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਦਿਹਾੜੀਕੋਟ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਪਣੇ ਬਲਬੁਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਚਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗਾ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਸ਼ੁਭ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੁਸ਼ੁਭ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਨੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਲੋਕ ਸਭ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੀਕੇਯੂ ਉਗਰਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਬੁਰ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਖੇਤੀ ਮੰਤਰੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੇ 4 ਨੂੰ ਡੀ ਸੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੈਅ ਕਰਵਾਈ

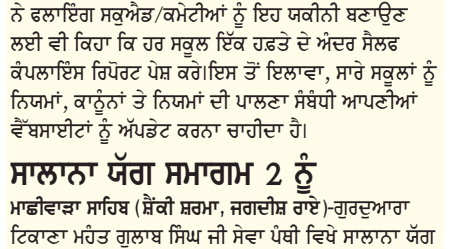
ਡੀ ਸੀ ਬਠਿੰਡਾ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਵਿਰ ਵੀ ਮਾਲਾ ਲੋੜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਗੀ, ਬੰਸਤ ਸਿੰਘ ਕੋਠਾ ਗੁਰੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਾਈਸਥਾਨਾ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋਗਵਾਲਾ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੁਰਜ ਸੋਮਾਂ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁੱਢਾ ਤੇ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਖਮਲ ਸਨਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਮੋਗਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮੋਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਉੱਚਾ ਹੀ ਪਿਆਨਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਟਾਲਾ ਵੱਟਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਪੈਣਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਨਾ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਗਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲੋਕ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਮੰਗ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋ।

ਜੇ ਐੱਮ ਐੱਸ ਏਮੀਗੋਸ਼ਨ ਨੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਗੈਪ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਗਵਾਇਆ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ

ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਕਾ (ਰਾਜੀਵ ਗੋਇਲ)-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ' ਦਾ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਤੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਗਾਜ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਉਹ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 'ਆਪ' 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਾ ਸਾਧਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਰਜੋਜ਼ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਆਪ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾ. ਚੇਅਰਮੈਨ ਗਰਨਦੀਪ ਗੋਵਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਠੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਵਰਕਰ ਗਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬੀ ਕੇ ਯੂ ਕਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 26 ਸੈਲੋ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ 26 ਸੈਲੋਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਚੰਕ ਭਾਈਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਰਿਗੰਢ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰੱਲਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਲੇਲ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਮੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ ਅਵੀ ਮੌੜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਮਨਰਲ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰੋਕੀ, ਅੰਮੋਕ ਸਿੰਘ ਰੱਲਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੌਲਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਬੀ ਕੇ ਯੂ ਕਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 26 ਸੈਲੋ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਮਾਨਸਾ (ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਪਮਾਰ)-ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਇੱਕ ਰੋਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਾਨਸਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਗੇਵਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਂਤਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਸਕੱਤਰ ਸਿੰਘ ਚੰਕ ਭਾਈਕੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਖਮੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ ਅਵੀ ਮੌੜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਮਨਰਲ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰੋਕੀ, ਅੰਮੋਕ ਸਿੰਘ ਰੱਲਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੌਲਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਚੋਣ ਜ਼ਬੂਤ ਦੇ ਮੌਦਿਨਜ਼ ਪੁਲਸ ਨੇ ਫ਼ਲੋਰ ਮਾਰਚ ਕੀਵਿਆ

ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ 26 ਸੈਲੋਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਚੰਕ ਭਾਈਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਬਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਰਿਗੰਢ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰੱਲਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਲੇਲ ਵਾਲਾ, ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਖਮੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੈੱਸ ਸਕੱਤਰ ਅਵੀ ਮੌੜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਕੱਤਰ ਮਨਰਲ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰੋਕੀ, ਅੰਮੋਕ ਸਿੰਘ ਰੱਲਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੌਲਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ

ਚੋਣ ਜ਼ਬੂਤ ਦੇ ਮੌਦਿਨਜ਼ ਪੁਲਸ ਨੇ ਫ਼ਲੋਰ ਮਾਰਚ ਕੀਵਿਆ

ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ 26 ਸੈਲੋਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਚੰਕ ਭਾਈਕੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 202

ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਟਾਂਡਾ-ਮਿਆਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ

ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ
ਐਤਵਾਰ 31 ਮਾਰਚ,
2024

ਪੰਨਵਾਦ

ਟਾਂਡਾ ਉਤਮੁਖ ਤੋਂ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ ਮੌਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਿਤਰਾਂ-ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ ਉਤਮੁਖ, ਮੋਬਾਇਲ : 94651-70013

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਕਮਲ ਅਰੋੜਾ
ਐੱਸ ਏ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਇਜ਼ਿਜ਼ ਟਾਂਡਾ

ਅਸ਼ੋਕ ਗੁਪਤਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰੋਪੀ, ਕੋਚਰਾ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਸੀਨੀਅਰ ਆਪ ਆਗੂ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਮੰਜੂ ਬਾਲਾ, ਸੋਨੂੰ ਖੰਨਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਐਮ.ਜੀ. ਵਾਰਡ ਨੰ. 5, ਯੂਥ ਆਗੂ ਆਪ, ਯੂਥ ਆਗੂ ਆਪ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੱਜਣ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ	ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੱਖੀ	ਦੀਪਕ ਬਹਿਲ	ਚੌਧਰੀ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ	ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਖੁਰਾਣਾ	ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ	ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ	ਡਾ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ	ਪੁਜਨ ਬਿਹਨ	ਰਾਮੇਸ਼ ਲਾਰੀ ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ		
ਰਾਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਟੇਰੀਕ ਵਿਧਾਨ, ਟਾਂਡਾ	ਦਰਬਨ ਸਿੰਘ ਏ ਐੱਸ ਆਰੀ ਟੇਰੀਕ	ਗਗਨ ਵੈਦ	ਬਲਰਾਜ ਮੁਹਿੰਦਰ	ਰਜਿੰਦਰ ਮਾਰਬਲ	ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ	ਕਰਨਜੀਤ ਸੈਣੀ	ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ	ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰੀ	ਡਾ. ਲਵਪ੍ਰੀਤ		
ਸੁਰਿੰਦਰ ਜਾਨਾ ਕਨਵੀਨਰ ਪੰਜਾਬ (ਭਾਵਪਾਲ)	ਮਨੀ ਬੱਚਾ	ਮੁੰਗੋਪਾਲ ਰਾਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਕੂਲ ਆਫ ਐਮੀਨੈਂਸ	ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ	ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਕਾ	ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ	ਗਿਰੂ ਭਾਟੀਆ	ਕਰਨ ਕੁਮਾਰ ਸੈਣੀ	ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ	ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ		
ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਲਰ	ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਲ	ਰੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ	ਅਰੁਜਨ ਜੈਨ ਪੱਤਰਕਾਰ	ਰਾਕੇਸ਼ ਬਿੱਟੂ ਕੋਲਸਰ, ਟਾਂਡਾ	ਨਿਕਲ ਸਿੰਘ ਤੁਲੀ ਗੋਲੀ ਫਾਰ ਡੀ. ਐ. ਐਲ ਟਾਂਡਾ	ਸੁਮੀਤ ਗੁਪਤਾ	ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ	ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਟੇਰੀਕ ਵਿਧਾਨ ਟਾਂਡਾ	ਅਨਮੋਲ ਸੋਧੂ, ਟਾਂਡਾ		

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ
ਐੱਮ ਐੱਲ ਏ
ਹਲਕਾ ਟਾਂਡਾ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ)

ਨੰਦਰਾਜ ਸਾਗੀਰ ਸੰਗੀ ਸਿਟੀ ਪੁਰਾਣ ਆਪ ਆਰਟੀ. ਟਕਸਾ ਟਾਂਡਾ

ਕੋਚਰਾ ਡੀ. ਡੀ. ਪੁਰਾਣ ਟਕਸਾ ਟਾਂਡਾ

ਗੰਗਿਯਨ ਡੀ. ਡੀ. ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ

ਸੁਮਨ ਪੰਨਾ ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ

ਮੰਜੂ ਬਾਲਾ ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਕੋਚਰਾ ਡੀ. ਡੀ. ਪੁਰਾਣ ਟਕਸਾ ਟਾਂਡਾ

ਗੰਗਿਯਨ ਡੀ. ਡੀ. ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਮਾਂ ਸਾਤੇਸ਼ਵਰੀ, ਮਾਂ ਚਿਤਪੁਰਨੀ ਸੰਦਰ, ਫੋਲਵਾਰਾ, ਜਨੌੜੀ

ਨਾਗਰ ਰਵੀ ਗਾਂਧੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ 82808-39046

ਸਮਰਿੰਦਰ ਨਾਗਰ ਮੁਖਾਨ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ
ਐਮ.ਐਲ.ਏ.
ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਬਲ
ਸੀਨੀਅਰ ਆਪ ਆਗੂ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ
ਸੀਨੀਅਰ ਆਪ ਆਗੂ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ
ਮੈਂਬਰ ਪੰਚਾਇਤ ਜਲਾਲਪੁਰ ਆਪ ਯੂਥ ਆਗੂ

ਜਾਰੀ ਰਹਤਾ : ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਤੇ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ, ਮੀਤ ਪੁਰਾਣ ਪੰਜਾਬ, ਐਮ ਐਲ ਏ, ਉਤਮੁਖ ਟਾਂਡਾ

ਕੋਚਰਾ ਡੀ. ਡੀ. ਪੁਰਾਣ ਟਕਸਾ ਟਾਂਡਾ

ਗੰਗਿਯਨ ਡੀ. ਡੀ. ਕੋਲਸਰ ਟਾਂਡਾ

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਪੰਜਾਬ (ਘਨੌਲੀ)

ਸ਼ਿਵੀ ਪੰਡਿਤ, ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਪਰਮੁੱਖ

ਬਿਰਮ ਵੈਦ, ਜਿਲਾ ਪੁਠਾਨ

ਵਿਕਾਸ ਜਸਰ, ਜਿਲਾ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਰਾਹੁਲ ਖੰਨਾ, ਦੇਆਬਾ ਪੁਠਾਨ

Session 2024-25

LITTLE KINGDOM International School
FULLY AIR CONDITIONED SCHOOL

Educating all students to achieve today and tomorrow in a global community and economy.

ADMISSION OPEN FROM PLAY WAY TO 4th STANDARD

Call for Admission Ph.: 01886-502800 Mob.: 95013-03755

Ahiyapur Road, URMAR TANDA, Distt. Hoshiarpur, Punjab

CAMBRIDGE GROUP OF SCHOOLS

The **CambridgeEarth School**

ADMISSION OPEN PRE NUR. ONWARDS

Development as a Human Being and as a Citizen. FINLAND EDUCATION SYSTEM

UPCOMING BRANCHES: BIHAR & JAMMU AND KASHMIR

Call for Admission +91 87279 22002

TANDA | HAJIPUR BHANGALA | BEGOWAL GARHWIHALA

ਮੈਮ ਐਸ ਕੇ ਏ ਬੀ ਐਸ ਕੇ

ਵੈਦਿਕ ਸੁਲ ਕੇਸਰੀ ਜੰਡ

ਦਾਖਲਾ ਇਲਾਜ (ਫੀ) NO HOMEWORK NO TENSION

ADMISSION OPEN NURSERY TO 10th

Contact : 81461-33935, 81462-33935 SAVE THE GIRL CHILD & MAKE HER EDUCATED

GRD INTERNATIONAL SCHOOL
JAJA CHOWK, TANDA URMAR (HOSHIARPUR) (CBSE)

PRE - NURSERY TO 10TH (ENGLISH MEDIUM)

Affordable Fee Structure **ADMISSION OPEN**

No Re-Admission Fee - No Annual Funds

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਫਰ: ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚਾ ਜਿਸਦੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਪਿਤਾਮਹ (27 ਨਵੰਬਰ) ਤੱਕ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ 50% ਟੈਕਸ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ

Our Campus Facilities: CCTV Monitored Campus, SMART Classes (Audio-Visual), A.C Provision for Pre-Nursery, Indoor Games for Pre-wing classes, NURS for Pre-Nursery Care, Wi-Fi Internet Facility

99142-60707, 99142-31707, 98559-09100

SCHOOLS RUNNING UNDER GROUP

ADMISSION OPEN

Sir Marshal Group of Schools
(Run Since 2000) (Affiliated to CBSE Board)

Chairman Rajinder Marshal, Kulkarni Singh Marshal

Sir Marshal School Bains Awan
VPO Bains Awan Teh. Tanda, 89684-54695, 98769-01395

Sir Marshal Convent School Bhaijala
VPO Bassi Wazid, Hoshiarpur, 98769-29795, 98761-64495

Sir Marshal Convent School Nainowal Vaid
VPO Nainowal Vaid Near Adda Saran Distt. H.S.P, 98769-56195, 98769-53195

Teach is our passion & your child is our priority

Silver Oak International
Sen. Sec. Smart School (Tanda-Miani Road, Vill - Shahbazpur, Distt-Hoshiarpur Punjab)

Affiliated to CBSE, Delhi

Website: www.silveroakschool.org

Admission Open for session 2024-25 Nursery to 9th & 11th

Medical, Non-Medical, Commerce, Arts

Best Infrastructure, Quality Education, Remarkable result, Digital Shooting Range, Well qualified teachers, Day Night Stadium with Open Gym, HI-Tech Labs, Hi-Tech Auditorium, Fully Smart School, Professional swimming pool, Dance Academy, Fun exciting learning environment, Interactive atmosphere

International level synthetic lawn tennis, Basketball, Cricket & Football grounds

FAP State Award For Best Sports Facilities

FAP National Award for Best Infrastructure

Contact Us: 01886-223123, 292193 Mob: 7973667494, 9855865517, 9814429222 E-Mail: silveroakschool@gmail.com

North India's Leading Educational Group where more than 44000 students are acquiring education from Pre-Nursery to Post Graduation in 37 Schools and 22 Colleges

ADMISSION OPEN SESSION 2024-25

St. Soldier GROUP OF INSTITUTIONS

From Pre-Nursery to 10+2 Level All Streams (Arts, Commerce Medical, Non-Medical)

St. Soldier Divine Public School
(Affiliated to CBSE Delhi Code No. 1630577) TANDA

Call Now for Admission **01886-222680, 82838-38363**

SAVE 6 MONTHS OF THE CHILD WITH SIX MONTHLY PROMOTION IN KINDERGARTEN

HEAD OFFICE: 680-L, MODEL TOWN, JALANDHAR CITY. Ph.: 0181-4692000, Mob.: 98143-45025 E-mail: stsoldierinstitute@gmail.com Website: www.stsoldiergroup.com

Salient Features: Curriculum with Global Outlook, Computer Education for all, Teacher Student Ratio 1:25, Emphasis on Communication Skills, Smart Classes, Sports & Other Skills with proper playgrounds, Competent & Qualified Teaching Staff, Excellent rapport with Parents, Spacious Building, Well Ventilated & Airy Class Rooms, Air Conditioned Nursery Wing, Well stocked & well furnished library with latest books, Own Fleet of Delivery Buses, Special Attention on Personality Development, Master Raj Kumar Chopra Developments worth Rs. 1 Crore for Deserving Students.

Asit Chopra Chairman, Indu Kumar, Director, Sangeeta Chopra Vice-Chairperson

ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ

ਜਾਰੀ ਰਹਤਾ : NHAI ਚੋਲਾਗੀ ਟੋਲ ਪਲਾਜਾ

ਮੁਬਾਰਕ ਅਲੀ, ਮਨੋਜ ਟੋਲ ਪਲਾਜਾ ਚੋਲਾਗੀ Path India Ltd.

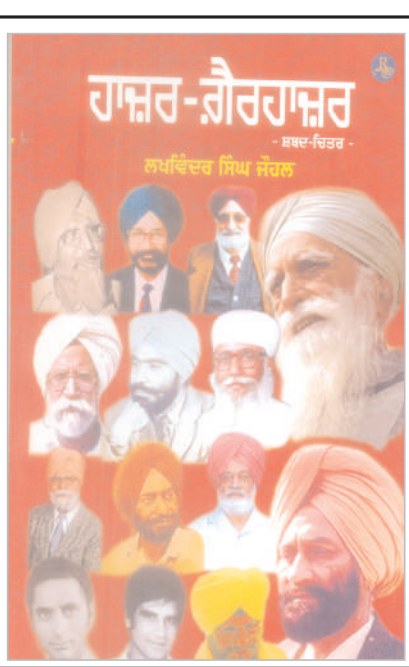
ਹਾਜ਼ਰ-ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ
ਪੰਨੇ : 144, ਮੁੱਲ : 200 ਰੁਪਏ
ਰਿਵਾਜ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਬਾਤਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ-ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ, ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਹਰ ਬਾਤਕਾਰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਣਾ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ ਗੁਣਪਕਾਰੀ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸ (ਕੋਨ-ਰਸ) ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੋਪਾ ਚਿੱਤਰ, ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾਅ ਵੀ ਦੇ ਲਈ, ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਣਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਉਸ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ/ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਮ ਲੋਕਾਂ/ਪਾਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜੋੜਦਾ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਾਠਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲੇਖਣੀ ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਖਾਸ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਾਠਕ ਇਸ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਚੇਤਿਆਂ 'ਚ ਬੈਠੇ ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਕਿਤਾਬ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅੱਠੀਂ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸੁਰਤ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਿਰਮੌਰ ਕਵੀ 'ਪਾਸ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਲਮਕਾਰ ਹਨ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਧਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰੋਲ ਸਾਹਿਤ ਲੇਖਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹਨ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਵੀ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਬੰਧੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ-ਟੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਨਾਅ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਧਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝ ਇਹ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਕੀਦਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤਨ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿੱਝੇ। ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਚੋਚਾਂ ਲੋਕ ਨਾਇਕ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਲਖਵਿੰਦਰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਣਾ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਆਮੀ ਲੇਖ 'ਮਨੋ-ਬਿਬਾ' ਦੀ ਪੁਨਰ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿਮਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਿਤਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਹੱਥੀ ਹੱਥਾਏ ਸੱਚ ਦੀ ਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ।

ਪਰਖ ਪੜਚੋਲ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ (ਡਾ.)

ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸ ਵਿਦਰੋਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਨਾਵਲੀ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮੱਧ ਕਾਲ ਦੇ ਕਿੱਸਾ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ।" ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ: "ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ੇਰਾਈ ਵੀ ਸੀ। ਨਿਵੇਕਲੀ ਰੁਮਾਨੀਅਤ ਦੇ ਇਸੇ ਤੋਸ਼ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਟਕਸਾਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੈ ਆਂਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ: "ਜੇਕਰ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਤਨਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ

ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ: "ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪਿੰਡ ਵੁੰਡੀਕੇ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਉਹ ਸਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਾਬਰੀ-ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਪਾਸਰ ਅਤੇ ਨਿਥਾਰ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਕੰਵਲ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਰੰਗ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚਮਕਾਉਂਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੁਲਵਕਤੀ ਲੇਖਕ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਅਥਾਹ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਸਮਝੋਤਾਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧੀਰ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਬੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਵੀ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਧੀਰ ਦਾ ਪਾਠਕ ਹੋਵੇ। ਧੀਰ ਦੇ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਲਾਲਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਨਿੱਜੀ ਅਸੁਲਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧੀਰ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ: "ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਹਾਂ।" ਕਾਰੋਭ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਉਹ ਸਖਤ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਨਮ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਨੰਦ ਹੁਰਾਂ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਾਲਾ ਸਫ਼ਰ ਤਹਿ ਕਰਦਿਆਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਮਿੱਟ ਪੇੜਾਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਹਨ। ਆਨੰਦ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਅਦਭੁੱਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਆਨੰਦ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਾਰੋਭ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ: "ਜੇਕਰ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਤਨਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ

ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਕਮਰੇ

(ਨਾਵਲ)
ਸੁਖਬੀਰ
ਪੰਨੇ : 532, ਮੁੱਲ : 600 ਰੁਪਏ
ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਂ-ਛਿਆਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਦੀਪ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਕੌਮ ਫ਼ਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਵਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੌਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਤੇ ਕੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਨਾ ਸੁਣਾਉਣੀ ਉਸ ਦੀ, ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਾਣਾ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਖੁੰਝਾ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਖੁੰਝਾ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਨਾਵਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਜਾਵਾਂ, ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ। ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਏ, ਤਾਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ। ਤੇ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਗਿਆ। - ਨਾਵਲ 'ਚੋਂ

ਕੁਝ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ

ਸਾਡੇ ਲੇਖਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਇਕ ਗਾਲੂ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਕ ਡਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਆਲੋਚਕ ਤੁਰਾਫ਼ੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਆਲੋਚਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਖ ਦਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਗ਼ਰੀਬ ਦਾ ਸੋਚਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਕੜ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਛੁੱਟੇ। ਅਜਿਹਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਲੱਭੋ ਕਿ ਆਲੋਚਕ ਮੌਜ ਨਾਲ ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਗੱਲੋਂ ਨਾ ਲਾਗ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਲੋਚਕ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਣਾ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਦਾ ਤੇਲ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੱਤਪੁਣੇ ਦੇ ਸਾਧਕ ਨਹੀਂ ਹੋ। ਨਹੀਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਕਠਿਨ ਸਾਧਨਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਗੋਲ ਰਹੋ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਰੱਬ ਬਣ ਕੇ ਜਹਾਨ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ। 'ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰ' ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ। 'ਜਿਉਂਦੀ ਲਾਸ਼' ਹਾਲਾਂ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸੋਚਣਾ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੁਰਦਾ ਲਾਸ਼ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਭੁੱਝਾਂ-ਪੁੱਝਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਫੌਜ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੁਹਿਰਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਨਹੀਂ, ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ ਸੁਹਿਰਦਤਾ। ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਤੁਹਾਨਾ ਲੰਗੜੇ ਦਾ ਕਮਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਲੰਗੜਾ ਹੀ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। - ਵਾਰਤਕ ਦਾ ਇੱਕ ਵੰਗਰੀ

ਝਾਂਜਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੈਰ
(ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਾਲੀਵਾਲ
ਪੰਨੇ : 120, ਮੁੱਲ : 225 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਓ ਤੁਸੀਂ! ਹਾਰਾਂ, ਰਾਸ਼ਦ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਉਹ ਰੋਟੀ ਫੜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਹਾਂ ਜੀ, ਉਹ ਹੀ ਰਾਸ਼ਦ ਜਿਹੜੇ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ। ਹਾਂ ਜੀ...ਉਸੇ ਸੁਖਚੇਨ ਦੇ ਬੱਲੇ, ਮੈਂ ਆਪ ਕੋਈ ਵਾਰ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਉਹਦੇ ਲਾਗੇ ਬੈਠੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਵੇਖੀ ਜੀ। ਹਾਂ ਜੀ, ਉਸੇ ਖੂਨੀ ਮਿੱਟੀ 'ਤੇ ਡੱਠੇ ਮੌਜੇ 'ਤੇ ਜੀ...ਇਹਦੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੈਰ ਝੁਲਦੇ ਵੇਖੀ ਜੀ ਮੈਂ। - ਕਿਹਾ ਭਾਈਯਨ...ਹਾਂ ਜੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜੀ। ਹੀ ਪਤਾ ਸੱਚ ਦੀ ਹੋਏ...ਪਾਈ ਗੱਲ...। - ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ

ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਗਾਥਾ
ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲੋਂ
ਅਨੁਵਾਦਕ : ਹਰਜੋਤ
ਪੰਨੇ : 216, ਮੁੱਲ : 299 ਰੁਪਏ
ਵ੍ਰਾਈਟ ਕਰੋਅ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਸਰਵਿਸਲਗੁੜ੍ਹ
ਸੋਧੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਿਸੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਲਾਭ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਸ਼ੁਭ ਤਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਲਾਭਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੰਨ੍ਹੇ ਰਾਜ ਦਾ ਵਾਸਥ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਹਿੱਸਾ ਕੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਮਝੋਤੇ ਵਿੱਚ ਇਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਚਕਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੇ ਹਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੰਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਤੁਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤੈਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ। - ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚੋਂ

ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ
(ਨਾਵਲ)
ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ
ਪੰਨੇ : 264, ਮੁੱਲ : 250 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੀ ਵਾਹੀ ਦਾ ਕੌਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹਨੇ ਵਿਹਲੇ ਚਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਕੌਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾ ਸਕਦਾ। ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਚਰਨ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਨਾ ਆਖਿਆ। ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਵੀ ਚਰਨ ਦੀ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਹੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਚਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਪੱਠੇ-ਢੱਥੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੌਮ ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਚਰਨ ਦੇ ਜਿੱਮੇ ਆ ਪਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਰੀ ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਲੈਣ ਚੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਪੱਠਿਆਂ ਦੀ ਭਰੀ ਫਿਰ ਚੁੱਕੀ ਆਉਣਾ। ਪੱਠੇ ਕੁਰਤਨ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਹੀ ਆਪ ਹੱਥ-ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਲੱਗਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬੰਬ ਅਤੇ ਹਾਲੀ ਪਿਤਾ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਖਿਆਲ ਰਹਿੰਦਾ। ਕੱਤੇ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਐਨੀ ਕਰੜੀ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਮਿਹਨਤ ਤੌਕ ਕੇ ਚਰਨ ਦਾ ਅੰਦਰ ਕੋਥ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਵੱਝ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ, 'ਜੱਟਾ, ਤੇਰੀ ਧੋਨ ਕਮਾਈ' - ਨਾਵਲ 'ਚੋਂ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਲੇਮ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੜਕ

(ਪਾਠ ਦੀ ਵਾਰਤਕ)
ਸੰਕਲਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਨ : ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਪੰਨੇ : 476, ਮੁੱਲ : 495 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹਰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲਿਖਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟਦੀ ਅਤੇ ਲੱਟੀਦੀ ਦੇ ਜਮਾਤਾਂ ਹਨ। ਲੁੱਟ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੁੱਟ ਦੇ ਰਹੀ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖਲੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਜੋ ਪਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਕਵਾਸ ਹੈ, ਸਾਹਿਤ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਇਕੋ ਹੀ ਫ਼ਿਕਰ ਨੂੰ ਸੱਕੜੇ ਤਰਤੀਬਾਂ ਨਾਲ ਫੈਲਾ ਕੇ ਲਿਖਣਾ ਕੇਵਲ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਰ ਮੋਤਰ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜੀਬੋ-ਗ਼ਰੀਬ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਇਕ ਵੀ ਕਿ ਸ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹਾ ਰਿਹਾ ਬੰਦਾ ਪੂਰੀ ਡੂੰਘਿਆਈ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਹਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸੁਹਿਰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਉਹ ਬੀਤ ਰਹੇ ਪਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਵ ਸਮਿਆਂ ਲਈ ਇਸ ਸੰਚਾਈ ਨੂੰ ਅਟਲ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਲਓਗੇ? ਕੀ ਕਰ ਲਓਗੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ? ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹੋ ਨਾ, ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਹਾਉਣ ਉਤੇ ਇਕ ਗੀਵਿਓ ਲਿਖੋ: ਬਾਈ ਸਿਰੁ ਹੋ ਅਨੁਭਵ ਸੁਹਿਰਦ ਹੈ, ਬਿਆਨ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ, ਵਿਕੋਲਿਤਤਾ ਹੈ।

ਪਸ਼ਰਾਟ
(ਨਾਵਲ)
ਡਾ. ਪਰਮਪਾਲ ਸਾਹਿਲ
ਪੰਨੇ : 246, ਮੁੱਲ : 350 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ, "ਆਓ ਡੋਲੋ...ਭੇਠੋ ਬਾਬਿਓ!" ਜੋ ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜਾਣਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਾਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਬਦਲ ਲੈਂਦਾ। ਲੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਸਿਰਾ ਨਾ ਫੜਾਉਂਦਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਇਆਵੀ ਜੀਵਨ ਕਿਉਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਉਂ ਬਾਬਾ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਅਟਕਲ-ਪੱਧੂ ਮਾਰਦੇ, ਪਰ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। - ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ

ਨਾਗ ਲੋਕ
ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ
ਪੰਨੇ : 222, ਮੁੱਲ : 300 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਪੰਜਾਬੀ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਖੇਤ ਕਾਮਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮੀਆਂ ਦੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਅੱਕਾਸੀ ਲਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। 'ਸਤਲੁਜ ਦੀ ਹਵਾ' ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸ਼ੋਭ ਰੰਗ ਭਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ, ਉਦਾਸੀ ਤੇ ਚੁੱਪ ਦਾ ਰੰਗ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਸ਼ੋਭੀ ਨਾਲੋਂ ਉਜਵਲ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਰਜ ਭੁਣੀ ਚੇਤਨਾ ਯਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸ਼ੋਭ ਰੰਗ ਨਹੀਂ। ਬੰਗਾਨੀਆਂ, ਛੱਲ, ਕੌਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਭੋਲੀਆਂ, ਬਾਬਲ ਤੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੁਝੇਲੀ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਵਾਸਣਾਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਗਤ-ਮਰਦ ਨੱਚਦੇ ਵੀ ਹਨ, ਗਾਉਂਦੇ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੁੱਪ ਵੀ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। - ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚੋਂ

ਪਰਿਕਰਮਾ
(ਨਾਵਲ)
ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਪੰਨੇ : 88, ਮੁੱਲ : 150 ਰੁਪਏ
ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ
ਮਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਉਹ ਓਟਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਸਾਂ, ਸ਼ੁਰੂ-ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਮੌਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਕੈਮਰੂਨ ਦਾ ਕੌਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਕੌਮਕਰਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈ। ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ-ਕਹਾਉਂਦਾ ਗੈਅਲ ਅਸਟੇਟ ਡਿਵੈਲਪਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਂ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਉਹ ਓਟਾ ਮੇਰਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਜੋ ਕੱਚੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਏਨੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸਾਮਾਨ ਉਪਲੱਬਧ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ

ਗਰਦਸ਼
(ਨਾਵਲ)
ਸੁਖਬੀਰ
ਪੰਨੇ : 196, ਮੁੱਲ : 350 ਰੁਪਏ
ਨਵਯੁਗ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
ਭਟਕਣਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਵਲ ਸਵੇਰੇ ਘੱਰੋਂ ਨਿਕਲਦਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਿਨ ਬੜਾ ਸੁਰਤਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ। ਸਵੇਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ, ਤੁਕਾਲੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ, ਤੇ ਲਗਦਾ ਵਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸਵਾਲ ਦੋਸਤਾਂ-ਸਾਥੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਹੱਟਲਾ ਸਕਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਕੰਵਲ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਵੇਖਦਾ, ਕਿਤੇ ਲੰਮੀ ਸੋਰ ਕਰਦਾ, ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਬੜਾ ਸੁਰਤਾ ਬੀਤ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਬੀਤਦਾ। ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਬੀਤਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੇ। - ਨਾਵਲ 'ਚੋਂ

ਪੁਸਤਕ ਗੀਵਿਓ

ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ
ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ
ਮੁੱਲ : 150 ਰੁਪਏ, ਪੰਨੇ : 111, ਪੇਪਰ ਬੈਕ
ਈਵਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬਰਨਾਲਾ
ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ
ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ 'ਸਿਸਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬੀਰ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਖਾਲਸਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਣਯੋਗ ਹਸਤੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ, ਸੁਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸੁਰਮਤਾ ਦਾ ਲਹੂ ਗੋੜੇ ਲਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਰਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਰਯਮਤਾ ਦਾ ਆਗਾਧ ਦਾ ਅਗਾਧ ਜੋਸ਼ ਉਭਾਲ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਜਦ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ 104 ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਆਇ ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ ਜਿੱਮੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲਾਭਲਾ, ਪਰ ਯਤੀਮ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਜਾਂਦਾ, ਸ਼ੇਰ ਮਰਦਾਨ, ਕਸੂਰ ਫਤਹਿ ਕਰਨ, ਮੁਲਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਫੌਤ ਹੋਣਾ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕੌਮ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਮੁਗ਼ਲਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦਾ ਦਾਖਲਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਉਪਰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੇਸ਼ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਵਿਸਾਰ ਨਾਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਫੌਜੀ ਗੁਣਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਣਾਂ, ਵਿਸਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਦਿੱਲੀ-ਨੀਅਰਿਗ ਵਿਚ ਕਮਾਲਤ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਸੂਰਮੇ ਪੁਰਸ਼ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੁਸਤਕ ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਿਚ ਸ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਤੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਇਨ ਚੀਫ ਵੀ ਸਨ। ਬਹੁਪੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਵਸਤੂ ਵੇਰਵੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਪਾਠ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। - ਡਾ. ਅਮਰ ਕੌਮਲ

ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਲਟਕਦੀ ਕੁਰਸੀ
(ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ
ਪੰਨੇ-120, ਮੁੱਲ-200 ਰੁਪਏ
ਸਪਤਰਿਸ਼ੀ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਪਰਵਾਸੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕਤ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਉੱਘੜਵੀਂ ਪਛਾਣ ਇਕ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਨ 2020 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਨ 2023 ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਸੱਤ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਇਕ ਬਾਲ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਰਵਾਜ ਬਹੁਤ ਤੋੜ੍ਹ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਲਟਕਦੀ ਕੁਰਸੀ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਭਾਅ, ਸੋਚ ਤੇ ਵਰਤੋਂ-ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਵੀਆਂ ਸਮਾਜੀ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨ ਜਾਂ

ਨਕਾਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਦਵੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਜੀਵ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੀ ਮੋਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ 'ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਟਕਦੀ ਕੁਰਸੀ' ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਦੌਰੇ ਭੜਕਾਅ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਬਾਨੰਦਾਰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ' ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮਾਸਟਰ ਰਿਕਾਸ਼ਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਣਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਸੂਰ ਤੋਂ ਖੱਲਲ-ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਬੱਲੇ ਓ ਸ਼ੇਰਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ' ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੁਸ਼ਰਾਰ ਦੇ ਮੱਕੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਖੇਡਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੰਗਤੇ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਸੂਰਮੇ' ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਾਅ ਬਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੁਣ ਚੋਣ-ਭਾਰੂਆਂ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਭੋਜ ਧਾਰ ਕੇ ਕਫ਼ਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ 'ਰੰਗ ਬਦਲਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ' ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਘਟ ਹੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਤੇ ਭਰੋ

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ

ਬਠਿੰਡਾ-ਪਿੰਡ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਕਾ) ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ 'ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ' ਇਸ ਵਾਰ ਟੀਚਰਜ਼ ਹੋਮ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਹਰ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਇਸ ਵਾਰ 23 ਤੋਂ 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਟੀਚਰਜ਼ ਹੋਮ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਸੰਯੋਜਕਾਂ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਲ ਮਾਨਖੇਡਾ ਨਾਲ ਡਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸੁਖਜੀਤ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕੇਸਰ-ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਸਟ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਨ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ। ਡਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਸਮਝਾਉਣ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਕਹਾਣੀ ਲਈ ਇਹ ਉਪਲਾਬੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸੰਯੋਜਕ ਜ਼ਮਾਲ ਮਾਨਖੇਡਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਫਲਸੱਫੇ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਵਿੱਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ 2017 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦਮ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹਾਵ-ਦਸਰਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਮੁਹੰਮਦ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਕਰਿਆਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਉਲਾਹਾ' ਪੜ੍ਹੀ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਆਲੋਚਕ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਹਾਣੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ' 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ਖਮ-ਜ਼ੁਲਮ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਗ਼ਨਗੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਘੇੜਦੀ ਹੈ'। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ, ਦੀਪ ਜਗਦੀਪ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਮਾਨ ਅਤੇ ਅਤਰਜੀਤ ਨੇ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਘੇੜਦੇ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਲੀਮ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਨ...

ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਗ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗਲੋਬਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪੁੰਝ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦੀ ਹੈ। ਦੀਪ ਜਗਦੀਪ, ਪ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਵੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਨਿਭਾਅ ਉਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਮੇਟਵੀਂ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਹਾਣੀ ਜਿੰਨੀ ਅਨੁਭਵ 'ਚ ਨਿਕਲ ਕੇ ਆਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਹੀ ਹੀ ਚਿਰਸਥਾਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ ਬਲਵੰਤ ਫਰਵਾਲੀ ਦੀ 'ਰੈਡ ਰਿਬਨ', ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਬਹਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀਪ ਜਗਦੀਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਪ੍ਰਤੀਕ ਜਾਂ ਬਿੰਬ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ... ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਉਪਰ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਭੁਪਿੰਦਰ ਮਾਨ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ, ਪਰਮਜੀਤ, ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਆਖ਼ਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤਰਜੀਤ ਦਾ ਕਥਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਵਿਕਤਾ ਭਰਪੂਰ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨੂੰ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੀ ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਸਵਾਮੀ ਸਰਬਜੀਤ ਦੀ 'ਕਸਵੰਟੀ' ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ। ਲਿਵ ਦਿਨ

ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੀ ਇਹ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ ਖੂਬ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ। ਪੰਚ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਭਾਵਪੂਰਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਆਪਣੇ ਪੱਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮੈਂ ਮੁਲਕ ਕਹਾਣੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਟਰੋ ਸਿਟੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਨ ਕਿ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਡੇਲਾ ਸਿੰਘ ਸੰਘੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਨਵਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਭਾਉਣਾ ਅੱਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਕਹਾਣੀ ਸੀ...ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ'। ਜਿਸ ਦਾ ਲੇਖਕ ਗੁਰਮੀਤ ਆਰਿਫ਼ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਆ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਪਾਠ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਰਵਿੰਦਰ ਰੁਪਾਲ ਕੋਲੋਂ ਗੋਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ। ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਪ੍ਰ. ਪਰਮਜੀਤ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਭਾਵਕਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਫਾਇਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਉਪਰ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੀਪ ਜਗਦੀਪ, ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਡੇਲਾ ਸਿੰਘ ਜਗਦੀਪ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਰਮਕੌਟ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸਮੇਟਵੀਂ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਜ਼ਮਾਲ ਮਾਨਖੇਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਰਨਣ ਯਥਾਰਥ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਉਹ ਉਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਜੋ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਆਗਾਜ਼ਬੀਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀਕਾਰ-ਆਲੋਚਕ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਦੇ ਦਿਨ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠੇ। ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਕੁਬਝ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸੰਤੋਖੀ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਕਹਾਣੀ ਗੋਸ਼ਟੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਕੈਲਗਰੀ : ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲਗਰੀ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ 24 ਮਾਰਚ 2024 ਨੂੰ ਕੇਸਰ ਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਸਾਰੇ ਆਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ 'ਪੰਨੂ' ਅਤੇ ਕੈਲਗਰੀ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕਵੀ ਇਕਬਾਲ ਖਾਨ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਕਬਾਲ ਖਾਨ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਹੋਇਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਛੜਨ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਪੰਥੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਖਾਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਕੈਲਗਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਗਿਣਤਾਰਾਂ, ਸੁਨੇਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਦੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ ਜਸਵੰਤ ਜ਼ਰਫ਼ ਦੀ ਇਕ ਨਜ਼ਮ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਮਨਜੀਤ ਬਰਾੜ ਨੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵਪੂਰਤ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ। ਤਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ। ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਤ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੁਪਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਖਹਿਰਾ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਗਿੱਲ ਤੇ ਸੁਖਵੰਤ ਲਾਲੀ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸਭ ਦੀ ਹੱਟਕ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਵੰਗੇਰੀ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਮਾਣ- ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂਚ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ।

ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ

ਦੁਸਰਾ-ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੁਸਰਾ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ।

ਦੁਸਰਾ-ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਦੁਸਰਾ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੋਰਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਯੁਗਾਂ-ਯੁਗਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਦੱਸਦਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸ਼ਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਗਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੜਾਓ ਦੇ ਗਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਝਾਰੀ, ਸੋਨੀਆ ਭਾਰਤੀ ਪੁੱਤਰੀ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਕੁੰਦਨ ਦੁਸਰਾ, ਕਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਢੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਜਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਵਤੇਜ ਗੜ੍ਹਦੀਵਾਲਾ, ਆਰੀਫ਼ ਡੋਗਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੱਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਵਿਮਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸ਼ਬਦ-ਸਾਂਝ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਗਮ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ-ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਮੈਂਚ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਂਝ, ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵੱਲੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ "ਸ਼ਬਦ-ਸਾਂਝ ਕਵਿਤਾ-ਸਮਾਗਮ" ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂਚ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਵਿਰਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰ ਦਰਸ਼ਨ ਭੁੱਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਘੇ ਸਮਾਜ-ਸੇਵੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਧੂ, ਮਨਜੀਤ ਪੁਰੀ ਅਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਘਣੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੀਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂਚ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਗੁਰੂਵਰਕ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਆਏ 30 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਭੁੱਟਰ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਾਗਮ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਤਰੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਚੋਣਵਾਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਕਵਿਤਾ-ਉਤਸਵ ਲਈ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਜੌਹਲ ਨੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਵਾਈ। ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੀਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਤੋਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਨਜੀਤ ਪੁਰੀ, ਸੁਰਿੰਦਰਪ੍ਰੀਤ ਘਣੀਆਂ, ਜਗਸੀਰ ਜੀਵਾ, ਪ੍ਰੀਤ ਜੰਗੀ, ਗੁਰਪਿਆਰ ਰਹੀ ਨੇ, ਮਨ ਮਾਨ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪਰਮਕੌਟ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਮਾਲਸਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਵਿਰਕ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਮੈਂਚ-ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਵਿਰਕ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ।

ਮੋਹਣ ਮਤਿਆਲਵੀ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਅਰਪਨ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਅੱਖਰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਤੋਂ ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝ ਵਿਚਲੇ ਸਾਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਅੱਖਰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਤੋਂ ਡਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝ ਵਿਚਲੇ ਸਾਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰ ਵਿਹਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਡਾ. ਹਰਭਜਨ ਭਾਟੀਆ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਡਾ. ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਅੱਖਰ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਾਇਰ ਮੋਹਣ ਮਤਿਆਲਵੀ, ਨਿਰਮਲ ਅਰਪਨ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸਟਨ ਅਸਨਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਏ। ਡਾਕਟਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਨਿਰਮਲ ਅਰਪਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਬਖਤਵਾਰ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰ ਮੋਹਣ ਮਤਿਆਲਵੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਤਿਆਲਵੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿੱਕੇ ਕੇ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। 'ਅੱਖਰ' ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੰਪਾਦਕ ਡਾਕਟਰ ਕਰਨੈਲ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, 'ਅੱਖਰ' ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਮੱਤ ਵਾਰੇ

ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਝਰੋਖੇ 'ਚੋਂ

ਪਾਰਕਾਂ ਦੇ ਝਰੋਖੇ 'ਚੋਂ

ਪਰਖ ਪੜਚੋਲ

24 ਮਾਰਚ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿਚ ਨਾਰੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਟੈਬੂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੀ। ਡਾ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਪਰ ਲਿਖਤ ਦੇ ਕਾਲਮ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸੁਝਾਓ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਨੀਰ ਜੰਮੂ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਡੋਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਟੈਬੂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਸ ਖਿੱਤ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੋਠ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ ਡੋਗਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮਿੱਠੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੋਠ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਲਹਿੰਦੇ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਮਹਿਮਾ' ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਡਾਲਾ ਨੇ ਖਰਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕਈ ਪਾਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰੰਗਤ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਾਤਰ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਵੀ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਭੂਰ ਭੱਠ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਚੰਗੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਖਾਰ ਪਾਣੀ, ਗੁਲਬੋਧੀ ਤੇ ਫੁੱਲ ਸਰਕਲ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਿਤਕ ਆਨੰਦ ਆ ਗਿਆ। ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਰ ਆਲੋਚਕ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੇਖਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ ਨਾਬਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਰਿਪੋਰਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪੁੰਗਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ, ਕੱਕੀਆਂ

ਪਰਖ ਪੜਚੋਲ

ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਗੋਸ਼ਟੀ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਰਜਨਾ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਵਰਿਆਮ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਸਤਕਾਰ ਭੇਟਾ ਆਦਿ ਸਾਹਿਤਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਹੋਵਾ। ਦੋ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਅੱਛ ਕਵੀ ਜ਼ਿੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ' ਵਿਚ ਵਿਅੰਗ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਲੀ ਚੁੱਕ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਮੀਏ ਕੱਢ ਕੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜੁਗਾੜੂ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਕਵੀ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਏ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਰਦੀ ਪਰਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਇਆ ਹੈ ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ ਨੇ। ਖਿਲਰਨਾ ਜਾਂ ਫੈਲਾਓ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਤੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਗਿਆਨ ਵੇਡਿਆ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਦੀਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਪਰ ਭਾਵਪੂਰਤ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਡਾ. ਦੀਪਤੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦਰਪਨ ਵਾਂਗ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ' ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੰਘ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ। ਗੁਰਮੀਤ ਬੁਗਲੀ ਨੇ ਅਥ ਕੀ ਬਾਰ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਅੱਛੋਂ ਦਿਨ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਾ ਖਾ ਗਏ ਸੀ। ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੜੋ ਕੇ ਨੇਟ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਾ. ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਜਾਗਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਤਿੱਖੇ ਸ਼ਾਇਰ ਪਾਸ਼ ਦੀ ਇਥ ਦਿਖਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਕਾਵਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾ ਰੰਗ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਦਾ ਇਹ ਕਾਲਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੀਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਪਾਸ਼ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਰਿਪੋਰਟ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪੁੰਗਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ, ਕੱਕੀਆਂ

ਅਣਗੌਲਿਆ ਨਾਟਕਕਾਰ-ਚੰਗਕਰਮੀ

ਚੰਗਗੜ੍ਹ: ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਵਿਦਯਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਚੰਗਕਰਮੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਦੇ ਕੂਟ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਰੰਗ-ਮੈਂਚੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਆਈ ਸੀ। ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਧ-ਪਰਥ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਵੰਦੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਵਿੱਚ ਨੌਰਾ ਰਿਚਰਡ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਟੋਲੀਆਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅੱਪਰੇਟੇ ਵਿਖੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਮਾਣ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਹੋ ਵੀ। ਬਹੁ-ਰੰਗ ਕਲਾਮੈਂਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੇ ਵੀ 1989 ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਗੁਣ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਆਧੁਨਿਕ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਲਾਹੌਰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਪ੍ਰ. ਆਈ ਸੀ. ਨੰਦਾ ਨੂੰ ਪਿਤਾਮਾ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 30 ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਵਿਦਯਾ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ/ਡਰਾਮਾ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ

ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਜੂਹਰ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਿਤਾਮਾ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਚਲੇ ਪਾਏ, ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗਠੜੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਆਈ। ਪਿੰਡ ਗਾਂਧੀਆਂ ਪੁੱਜਦੇ ਸਾਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿੱਓਂ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਪੂਰੇ ਉਤਸਾਹ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਗਾਂਧੀਆਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਉੱਚੇ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ "ਬਾਬਾ ਬੀਰਾ" ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬੜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ। ਮੁੜ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਧ ਜੋ ਬੋਰਡ ਮੁੱਢ ਮੁੱਢ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਮਨ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ

ਅਕੈਡਮੀ ਪੰਜਾਬ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਦਾ ਇਹ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਭੁਤਕਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਵਰਤਮਾਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਅਦਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਮੈਂਚ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਹੁ ਸੁਰਿੰਦਰ ਹਨ?

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਹੋਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ

ਮੋਗਾ-ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਮੋਗਾ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਐੱਨ ਆਰ ਆਈਜ਼ ਨੇ ਸੁਤਰਤਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ

ਮਹਾਨ ਗਲਪਕਾਰ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਰੁਸੀਆਂ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਰੁਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨੀਂਦ ਡਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਤ-ਦਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੋਲਾ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਰੁਸੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਰੋਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਰ 1830 ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਰੁਸੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾ, ਵਾਰਤਕ, ਨਾਟਕ ਆਦਿ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯੁੱਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਸੀਲੀ ਜੂਕੋਵਸਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਨੇ ਮੋਗਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਨਿਕੋਲਾਈ ਗੋਗੋਲ ਦੀ ਨਾਵਲਕਾਰੀ ਵਿਚ ਧਾਂਕ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਿਰਕੱਢ ਨਾਅ ਹਨ। ਗਿਤੀਤੀ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ।

ਇਕ ਨਾਅ ਹੈ—ਫਿਓਦਰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ (1821-1881) ਰੁਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਣਜਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਉਸਰੇਈਆਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਤੁਤੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਖਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਖੜਦਾ ਰੋਵੇਗਾ। ਫਿਓਦਰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਮਿਖਾਈਲ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਮਾਰੀਆ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਪਿਤਾ ਮਿਖਾਈਲ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਜਾਰ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਸੀ। ਇਸ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਸਨਵਾ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀ ਫਿਓਦਰ ਨਿਚਾਏਵ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਰੀਆ ਨਿਚਾਏਵਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਐਸਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ।

ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨੇ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਕਈ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਪਾਰਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ, ਪਰ ਐਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰਾਤ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਲੱਭੇ ਕੱਢੇ ਦੁਆਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਪਰਵਾਰ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੁਸ਼ਕਿਨ, ਜ਼ਦੋਵਸਕੀ, ਕਰਮਜੀਨ, ਦੇਗਰਜ਼ਿਚ ਵਰਗੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨਿਕੋਲਾਈ ਕਰਮਜੀਨ ਦੇ ਉਪਾਸ਼ਕ ਸਨ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ—ਕਰਮਜੀਨ ਦਾ ਰੁਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਮੈਨੂੰ ਮੂੰਹ ਜੁਝਾਨੀ ਯਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਾ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਦਾ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰੁਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਮਿਖਾਈਲ ਵੀ ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਚੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਿਆਲੂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਖੀ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਰੋਜ਼ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਉੱਚਾ ਕਰਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਦੇ ਮਾਹੜੇ ਨੇ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਹੋਰ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਹੋਰ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਕਾਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਮਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਵਸਥਾ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ।

ਹੁਣ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਅੱਖਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਕੋਲਾਈ ਦਿਲੋਵਿਚ ਨਾਅ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਘਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਇਲੈਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਨਿਕੋਲਾਈ ਗੋਗੋਲ ਪ੍ਰਿੰਸ ਲੇਖਕ ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 1835 ਵਿਚ 'ਬਿਬਲਿਆਏਨਾ ਦਲਿਆ ਚੇਤਨਿਆ' ਨਾਅ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਥਰ ਦਾ ਮੌਭ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਘਰ ਮੰਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਪੱਥਰਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕੁਰਮ ਦੀ ਬੇਰਮ' ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਥਰਕਾ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਨਾ ਵਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਾਲਜ਼ਾਕ, ਵਕਟਰ ਪਿਉਰੀ, ਜਾਰਜ ਸਾਦ ਅਤੇ ਏਨੇ ਸਕਰੀਲਾ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ।

ਮਨ ਦਿਆਂ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕਥਾਕਾਰ ਫਿਓਦਰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ

ਸੋਸ਼ਰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਸਿਰਜਣਾ 'ਤੇ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਲੇਖਕ ਹੀ ਬਣੇਗਾ। ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਚੱਲਦਾ ਰੁਕਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਜਦਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਪਿਆਰਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਮਣੀਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਵਸਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਉਹ ਅਸਵਲ ਸੀ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਇਕ ਥਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ—ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਨਾਵਲ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਸ ਰੂਪਰੇਖਾ ਨੂੰ ਘੁਟਾ ਬਣ ਕੇ ਖਾ ਗਈ। ਇਸ ਅੱਖੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਹੋਮਰ, ਕਾਰਨੋਲੀ, ਰਾਸਿਨ, ਬਾਲਜ਼ਾਕ, ਹਿਊਗੋ, ਗੋਇਟੇ, ਹਾਫਮੈਨ, ਸ਼ਿਲਰ, ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਅਤੇ ਬਾਇਰਨ ਆਦਿ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਕਈ-ਕਈ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਨਿਕੋਲਾਈ ਗੋਗੋਲ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਊ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਨੌਸ ਇਰਾਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਖੱਲਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੇਖਕ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਸਨ।

ਖ਼ੁਦ ਆ ਕੇ ਪੈਰ ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਿਖਾਈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਮਤ ਲਿਖਿਆ, ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਨਾਅ ਹਰ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਝਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਾਅ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਹੈ।

1848 ਵਿੱਚ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੌਭ ਬਣਨਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਪੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਵਰਗੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੋਗੋਲ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਘੋਖਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 30 ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਖੋਜ ਸਕੀਏ, ਕੁਝ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਕੁਝ ਬਣ ਸਕੀਏ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਵਿਹਲਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਦਿਲ ਲੱਗ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬਗਾਨਾ ਡੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੰਜੀ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਅਨੇਕਾਂ ਜਿੰਦਗੇ ਇਸ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ।

ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਲਾਵਿਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਮਰਥਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਿਖਾਈਲ ਨੂੰ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਨੌਸ ਇਰਾਦੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੁੰਦਾ 'ਚ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਲਿਖਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। 1846 ਵਿੱਚ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਪੁਆਰ ਫੋਕ' (ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਆਦਮੀ) ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਕਮਾਲ ਕਰ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਰੂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਅਲੈਚਕ ਬਲਿੰਸਕੀ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਨਾਵਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 1835 ਵਿਚ 'ਬਿਬਲਿਆਏਨਾ ਦਲਿਆ ਚੇਤਨਿਆ' ਨਾਅ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਥਰ ਦਾ ਮੌਭ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਘਰ ਮੰਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਪੱਥਰਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕੁਰਮ ਦੀ ਬੇਰਮ' ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਥਰਕਾ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਨਾ ਵਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਾਲਜ਼ਾਕ, ਵਕਟਰ ਪਿਉਰੀ, ਜਾਰਜ ਸਾਦ ਅਤੇ ਏਨੇ ਸਕਰੀਲਾ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ।

ਸੁਪਨੇ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਦਿਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਮਤ ਲਿਖਿਆ, ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਨਾਅ ਹਰ ਸਾਹਿਤਕ ਜੁਝਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਾਅ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੌਭ ਬਣਨਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਾਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਪੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਵਰਗੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੋਗੋਲ ਦਾ ਉਪਾਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਤੇ ਘੋਖਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 30 ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਖੋਜ ਸਕੀਏ, ਕੁਝ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਕੁਝ ਬਣ ਸਕੀਏ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਵਿਹਲਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਥੇ ਵੀ ਦਿਲ ਲੱਗ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬਗਾਨਾ ਡੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੰਜੀ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਅਨੇਕਾਂ ਜਿੰਦਗੇ ਇਸ ਕੁੰਜੀ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ।

ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਲਾਵਿਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਮਰਥਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਮਿਖਾਈਲ ਨੂੰ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਾਵਲ ਲਿਖਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਨੌਸ ਇਰਾਦੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੁੰਦਾ 'ਚ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਲਿਖਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। 1846 ਵਿੱਚ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਪੁਆਰ ਫੋਕ' (ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਆਦਮੀ) ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਕਮਾਲ ਕਰ ਗਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਰੂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਅਲੈਚਕ ਬਲਿੰਸਕੀ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਨਾਵਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 1835 ਵਿਚ 'ਬਿਬਲਿਆਏਨਾ ਦਲਿਆ ਚੇਤਨਿਆ' ਨਾਅ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਥਰ ਦਾ ਮੌਭ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਘਰ ਮੰਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਪੱਥਰਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਕਿਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕੁਰਮ ਦੀ ਬੇਰਮ' ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਥਰਕਾ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਨਾ ਵਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਾਲਜ਼ਾਕ, ਵਕਟਰ ਪਿਉਰੀ, ਜਾਰਜ ਸਾਦ ਅਤੇ ਏਨੇ ਸਕਰੀਲਾ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ।

ਬਾਲ ਕੋਨਾ

ਧੀਆਂ

ਪਾਪਾ ਜੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਾਂਗੀ, ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਾਂਗੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਉੱਚੇ ਕੁਰਬੇ ਪਾਵਾਂ, ਹਵਾ 'ਚ ਮਾਰ ਉਡਾਗੀ ਜਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ, ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਲੱਗਾ ਲੈਣਾ। ਉਹ ਲੋਕ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਜੋ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਕਹਿੰਦੇ। ਘੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀ ਪਾ ਕੇ ਦੱਬਦੇ, ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਸੀ ਪੁੱਤਰ ਲੱਭਦੇ। ਹੁਣ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੋਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਧੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਬਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ, ਪੱਤੋ, ਨੇ ਸੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ।
- ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਵੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ, ਗੰਗੀਰਪੁਰ

ਚਿੜੀ ਤੇ ਸ਼ੇਰ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਇੱਕ ਚਿੜੀ ਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਚਿੜੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰੋਟੀ ਲੈਣ ਗਈ ਸੀ। ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਚੱਲ ਪਈ। ਚਿੜੀ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹੇਠਾਂ ਡਿਗ ਪਿਆ। ਸ਼ੇਰ ਨੇ ਚਿੜੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੁਚ ਲਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ-ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਕੋਮਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਜਮਾਤ: ਚੌਥੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ ਗੰਗੀਰਪੁਰ ਲੋਧਰ,

ਰਾਧਿਕਾ, ਐਲ ਕੇ ਜੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਮਾਰਟ ਸਕੂਲ, ਗੰਗੀਰਪੁਰ

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ!

ਰੇਲ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ-ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੁੰਬਈ (ਬੰਬੇ) ਦੇ ਬੋਰੀਬੰਦਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਹੁਣ ਫ਼ਤਹਿਪੁਰੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਟਰਮੀਨਲ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੋਂ ਠਾਣੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 21 ਮੀਲ ਤੱਕ ਗਰੇਟ ਇੰਡੀਅਨ ਪੈਨਿਨਸੁਲਾ ਟਰੇਨ 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1853 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 14 ਬੱਚੇ ਸਨ। ਇਸ ਰੇਲਗੱਡੀ ਨੂੰ 21 ਤੁਪਾਂ ਦੀ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਕੇ 400 ਯਾਤਰੂਆਂ ਨਾਲ ਦੁਪਹਿਰ 3:30 ਵਜੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਸਰਵਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਸੋ ਇਸ ਟਰੇਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬੱਚਿਓ! ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਲਕਾ-ਸ਼ਿਮਲਾ ਰੇਲਵੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ! ਕਾਲਕਾ-ਸ਼ਿਮਲਾ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 9 ਨਵੰਬਰ 1903 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਵ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਫੁੱਟ, ਛੇ ਇੰਚ ਦੀ ਨੈਰੀਗੇਜ਼ ਲੈਨ ਹੈ। ਇਹ ਰੇਲ ਲਾਈਨ ਕਾਲਕਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਤੋਂ ਸ਼ਿਮਲਾ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਤੱਕ ਵਲ-ਵਲਵੇ ਖਾਂਦੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਫਰ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਮੱਟਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ/ਕੱਚ ਲਗਾ ਕੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਛੱਤ ਤੋਂ ਹੁਣ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਯਾਤਰੀ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਹੱਪਣ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਲਕਾ ਤੋਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਟ੍ਰਾਏ-ਟਰੇਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੱਗਭੱਗ 20 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸੁਨਹਿਰਾ, ਖੁਸ਼ਮੂਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ, ਹਰਿਆਣਾ, ਉੱਚੇ-ਲੰਮੇ ਦਰੱਖਤਾਂ, ਇਕੱਠੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੋਂਦਾਂ ਵੀ

ਰੇਲ ਗੱਡੀ

ਤੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਓ! ਇਹ ਸਫਰ ਬਾਕੀ ਰੇਲਵੇ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਕਾਲਕਾ-ਸ਼ਿਮਲਾ ਰੇਲ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ 103 ਸੁਰੰਗਾਂ ਅਤੇ 869 ਪੁਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਬੱਚਿਓ! ਇਸ ਟਰੇਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਯੂਨੈਸਕੋ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 24 ਜੁਲਾਈ 2008 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰੋਹ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੇਲਵੇ ਟਰੇਕ ਨੂੰ ਨੌਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤੁਕਾਵਟਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਰੇਲਵੇ ਪਹਿਰੋਜਨਾ ਨੂੰ ਕਲਪਾ ਤੱਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ। ਪਿਆਰੇ ਬੱਚਿਓ! ਇਸ ਰੂਟ 'ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ ਚਾਰ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਸੋਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਹਿਮਦਰਸ਼ਨ ਡੀਲਕਸ ਟਰੇਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 97 ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਵਿਸਟਾਡੋਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਕੱਚ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਯਾਤਰੂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜ ਦਿਸ਼ਾ ਦਾ ਅਨੰਦ ਬਾਖੂਬੀ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰੇਲਵੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਟਰੇਕ 'ਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਕੂਈਨ ਤੇ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਡੀਲਕਸ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਵੀ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਓ! ਕਾਲਕਾ-ਸ਼ਿਮਲਾ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ/ ਬਣਤਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦਾ ਸੋਨਵਾਰਾ-ਧਰਪੁਰ ਪੁਲ ਨੰਬਰ 226 ਪੰਜ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲ ਹੈ। ਇਸ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦਾ ਇਹ ਪੁਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਲ ਨੂੰ 1898 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਆਰਕ ਗੋਲੀਰਾ ਪੁਲ ਨੰਬਰ 541 ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਪੁਲ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਰਕ ਗੋਲੀਰੀਨਾਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ 1898 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਲ

ਉਸ ਨੇ ਜੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਨਾਵਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਲਓਬਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਈ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਰਗੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਮਿਰਗੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਤਾਂ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਭਰੇ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਉਦਾਸ ਹੋਈ ਕਲਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਫੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਖੁੱਬੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਹਨ—ਦਮਿੱਤਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਈਵਾਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅਲਓਬਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਨਾਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੱਚਾ ਨਿਆਂ ਦੁਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਕੋਮਟਾਨਟੀਨ ਮੋਲਲਸਕੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਵਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਲੇਖਕ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਰ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਠ ਚਾੜ੍ਹੀ ਕਿ ਵਰ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਰੂਸ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਤੋਂਜਿਤ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਜਾਂਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਮਾਣਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗਰੀਬੀ ਭਾਵੇਂ ਅਮੀਰੀ ਸੀ। ਮੋਲਲਸਕੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਇਕ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂਅ 'ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਹਿਜ਼ ਲਾਈਫ ਐਂਡ ਵਰਕਸ' ਹੈ। 'ਦ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਕਾਰਾਮਜ਼ੋਵ' ਦੀ ਆਖਿਰੀ ਕਿਸਤ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨਾਵਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ। 'ਦ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਕਾਰਾਮਜ਼ੋਵ' ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀ ਦੀ ਸਿਮਰਤੀ ਵਜੋਂ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੋਰਨੀ ਤਰੇਏ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਕਾਰਾਮਜ਼ੋਵ ਨਾਵਲ ਨੇ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੂੰ ਤੁਰਗਨੇਵ, ਟਾਲਸਟਾਏ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੋਂ ਇਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੁਬਕੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਰੁਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਿਤਾਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਚਮਕ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਨੱਖੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤੇਜ਼ ਵੀ ਸੀ। ਸਫਲਤਾ ਕਈ ਵਾਰ ਕਈਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੇ ਸੋਸ਼ਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਸਿਰਕੱਢ ਆਲੋਚਕ ਵਿਲੀਅਮ ਫਾਰਨਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, 'ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੇ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਛੱਡਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਨਾਵਲਕਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਦੋਸਤੋਵਸਕੀ ਨੇ 'ਦ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਕਾਰਾਮਜ਼ੋਵ' ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਆਖਿਰੀ ਸ਼ੇਡ ਦਿੱਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੌਕਲੇ ਮਿੱ